

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman.

— Ali so imela usmiljenje z Ziano? Odgovori! Nesrečnico je začelo zebsti. Stopila je k postelji in se zavila v odejo. Krčevit smeh ji je skrivil ustnice.

— Mrtva! Ziana, moja hčerka! Benetke, moje mesto! Zbogom! — je zašepetal dož in se naslonil na posteljo. Snel je prstan in ga pritisnil na usta.

— Alessandro, — je dejala grofica in se splazila po kolenih k njemu, — samo eno besedo, pa naj bo tudi psovka!

— Nekdo si me vprašala, kaj je v doževem prstanu. Poglej, Safia!

In vrgl je prstan. Tisti hip so zapeli zunaj zvonovi.

— Prazen je! — je dejala presenečeno. — Kaj si storil?

Alessandro je globoko vzdihnil. Vstal je, bled in grozen tako, da se je Safia nehote umaknila v kot.

— Hvala ti, Cagliostro! — je dejal dož s pojemajočim glasom. — Ta strup je tvoja najdražja tajna.

— Strup! Meni pa nič, nič! Umirati tu počasi od lakote! — je jecljala in obračala v roki dožev prstan.

Na dvorišču dožev palače se je začel glasnikov klic:

— Dož je mrtev! Molite za njegovo dušo! Dož je mrtev!

— Res je, — je zašepetal Alessandro v zdanih zdihih in naslonil glavo na posteljo. — Dož je mrtev!

Epilog.

Tri mesece pozneje, neke divne noči, ko sta nebo in morje tekmovala v luninem svitu, je zrl mlad mož zagorelega obraza in bujnih črnih las, naslonjen s komolcem na čoln s tremi veslači, kako izginja za njim na sinji preprogi morja ponosno brodovje, zarezaje v morju lučič. Mornarji so prepevali narodno himno.

Beneške strehe in cerkve so se zdele mladeniču v luninem svitu kakor čarobno mesto, po katerem je že dolgo hrepenel. Toda moral se je spoznati v njem, kajti ko se je čoln ustavil pri bolnici, je bila njegova prva skrb oddati povelja sužnjem, zbranim na pomolu otoka Device Marije Nazareške.

Po strašni kugi, ki je divjala v Benetkah l. 1576., so se morale ustaviti pri tem otoku v strogi karanteni vse ladje, prihajajoče iz Tunisa, čeprav so pripadale beneški republiki.

Mladenič v mornariški uniformi je naglo skočil na obalo pri zastavi, viseči nasproti zloglasnih vešal, ki jih je dal postaviti poveljnik trdnjave za vse one, ki niso izpolnili njegovega povelja.

— Naj zaplapolo ta-le zastava namesto one, — je zaklical in pokazal s prstom na zlato obrobljeno zastavo, na kateri je bilo Alessandrovo ime z njegovim rodbinskim grbom.

— Kdo pa ste, da zapovedujete tu? — se je začel glas, o katerem bi človek dejal, da prihaja iz groba.

— Benečan, kakor vi. Taddeo, bivši kipar v arzenalu, zdaj častnik, ki ga je imenoval admiral.

— Taddeo, — je ponovil drhteči glas. Častnik je zagledal pred seboj moža šestdesetih let z okovi na rokah in nogah. Star zamorec ga je vodil po trgu pred bolnico.

— Taddeo! — je zašepetal starih in se prijel za glavo. — Da, неко, ko sem bil še srečen, sem poznal nekoga pod tem imenom.

Luna je posijala jetniku v obraz. Taddeo se je zdržnil, ko je spoznal v stercu Ottala.

— Moj oče... moj dobri oče! Vi tu, bože moj, vi v okovih! Kaj pomeni to? A Ziana, moja draga, ljubljena Ziana?

Starac se je ozrl na zamorca, ki ga je navadno spremljal, in zamrmral sam pri sebi:

— Ta mož je blazen.

— Nisem blazen, — je odgovoril Taddeo. — Spoznajte me, oče. Vračam se v Benetke in za menoj pluje zmogovito brodovje. Toda vi, vi tu; O, osvobodim vas, to pravico imam. To je eden privilegijev prvoga mornarja, ki stopi po zmagi na suho.

Tisti hip je zagrmel na brodovju top in z beneške trdnjave so mu odgovorili.

— Ali slišite, oče? — je vzkliznil Taddeo in objel starca. — To smo mi, sinovi Benetk, ki se vračajo obložen s plenom in zastavami, otetimi mohamedancem. Glejte te zastave, te trofeje, poglejte doževo ime na vseh vojnih zastavah!

— Dož je mrtev, — je zamrmral starac. — Dož je mrtev, molite za njegovo dušo, dož je mrtev!

In zarežal se je kakor norec. Pokazal je zamorca zastavo, ki jo je bil prinesel Taddeo.

— Gorje nam! — je vzkliznil mladenič in se prijel za glavo. — A Ziana, Ziana? Kje je Ziana? Govorite! V mesto smemo šele jutri. Pa tudi če bi moral plavati do Ghetta, moram biti prvi, ki ji prinese vest o slavni zmagi beneškega orožja!

Starac je držal v roki s srebrnimi nitkami prepletan, zamazan in raztrgan trak. Mahal je z njim in pel po taktu:

Arco vzame vse blondike in brunetke, potegne jih v lagune, kjer ima svoj dom.

— Prokleto, od njega ne morem ničesar pričakovati, — je zamrmral mladenič. — Toda vi, njegov spremljevalec, bi mi lahko kaj povedali.

Zamorec se je sklonil k Taddeu in mu nekaj zašepetal na uho. Strah in groza je obšla mladega častnika, ko je slišal zamorečve besede. Povesil je glavo in solze so se mu zalesketale v oči.

— Tričlansko sodišče ga je obsodilo! Rešiti ga ni mogoče, ne, to je izključno, — je vzkliznil. — Toda Ziana?

— Excelsenca, nič ne ve, kaj se je zgodilo z nesrečnim dekletom. Svinčne strehe in vodnjak sta dve grobnici, ki skrbno stražita svoje mrlič.

Tolstoj kot pojav svetovnega pomena

Zakaj je prišel Tolstoj v konflikt z državo in cerkvijo. — Kakor Krista, tako je cerkev tudi njega obsodila, ker se ga je bala. — Farizeji so ostali farizeji.

To je bil naslov predavanja, ki ga je imel V. Maklakov na slavnostni seji v Pragi v proslavo 100-letnice Leva Nikolajeviča Tolstega. Znameniti ruski govornik je bil oseben prijatelj velikega ruskega misleca in zanimal se je zlasti za njegova filozofska dela. Tudi v svojem predavanju si je nadel Maklakov nalogo, predočiti Tolstega kot filozofa in učitelja življenja. Tolstega ni dolžil, niti zagovarjal. V prepričevalni in poljubni obliki je pojasnil komplicirano učenje Tolstega in to je bil najboljši zagovor, če Tolstoj zagovor sploh potrebuje. Učenje Tolstega je z neštetihi duševnimi nitkami spojene s posebnostmi ruske zemlje, kjer se je pojavilo med priprostimi ljudstvom mnogo pristašev Tolstega, ki so jih nazvali bogoskalci. Toda Tolstoj je prerastel meje svoje narodnosti in svoje dobe ter je postal pojav svetovnega pomena. Njegovo učenje je komplicirano in polno paradoksov, toda veličino duha Leva Nikolajeviča moremo vsaj približno doumeti samo, če se od njega oddaljimo, kakor se moramo oddaljati od visoke gore, če hočemo občudovati njeno lepoto.

Tolstoj je pozitivist, obenem pa išče novo vero, ki bi mogla človeštvu nadomestiti vse dosedanje verske zablode. Motilo se oni, ki mislijo, da je bil Tolstoj ateist. Boril se je proti cerkvi, toda imel je globoko versko prepričanje. Ateist ne priznava boga. Tolstoj je pa vse življenje iskal odgovor na vprašanja svojega verskega prepričanja. Bila je doba v njegovem življenju, ko je upal, da najde odgovor na pereča vprašanja z verskega področja. Toda kmalu je doživel globoko razočaranje. Tudi potem, ko je zapustil krščansko cerkev in začel oznanjati Kristove nauke, ki mu niso bili neka mistični ideal, marveč nazori, ki se dajo uresničiti na tem svetu. Tolstoj je dal krščanstvu pozitivno podlago in v tem je glavni pomen njegove filozofije. On ni priznaval Krista kot boga, pač pa je hotel, da bi vsi ljudje živeli po načelih, ki jih oznanja krščanstvo kot vera. Skratka, Tolstoj je hotel očistiti vero vsega zunanega pompa in kiča, s katerim drže tako zvani božji namestniki na zemlji ljudi v duhovnem suženjstvu, da jih lahko tudi gmotno izkoriščajo.

Krist je s svojimi nauki prevrnil vse življenje in tradicionalne pojme o državi in človeški družbi, toda cerkev se je pozneje pomirila z državo, postala je državna in kot taka je odobraval nasilje, usmrtnitve in vojne. Država je segla po sili in nasilju v interesu skupnosti, češ, da je treba poedince ukrotiti, če škodujejo človeški družbi. In čim bolj polnejša je oblika državne moči in sile, tem nevarnejša je ta zmošta. Zato je Tolstoj med vsemi tremi načini

državnega poslovanja, zakonodajnim, administrativnim in sodnim najbolj obsojal in žigosal vsa področja sodstva. Zakonodajalec odkrito uveljavlja svojo voljo ali bolje rečeno samovoljo, administrativno odkrito uveljavlja silo in nasilje, sodnik pa posluje v imenu pravice, toda v resnici izvršuje samo to, kar hoče roka nasilnika. Malo je na svetu ljudi, ki bi hoteli postati krvniki, dočim smatrajo ljudje za visoko čast postati sodnik in vendar sta sodnik in krvnik člena iste verige sile in nasilja. Ta veriga bi bila odveč, čim bi se ljudje naučili živeti po načelih, ki jih je oznanjal Krist. Tolstoj je obrnil cerkvi hrbet ne samo zato, ker je blagoslovila nasilje, marveč v prvi vrsti zato, ker ni dala odgovora na najstrašnejše vprašanje, ki je vedno mučilo Tolstega, namreč na vprašanje glede smrti.

Neizogibnost smrti izpreminja življenje v nezmisel in na višku svoje sreče se je Tolstoj zgrozil pred problemom smrti. Cerkev rešuje ta problem zelo enostavno s tem, da smrti ne priznava, marveč da vidi v koncu človeškega življenja na zemlji samo prehod v drugo neskončno življenje. Pozitivni razum Tolstega pa ni mogel sprejeti take rešitve problema in začel je iskati novo rešitev, ki bi bila v tesni zvezi z življenjem na zemlji, torej pozitivna, ne pa utopistična, sentimentalna, naivna. Tolstoj se je sprijaznil z zamenjavo osebnega individualnega življenja z življenjem človeške družbe. Poedince je umiril, človeška družba je pa nesmrtna. Trajno človeško družbo je pa Tolstoj odklanjal, v prvi vrsti zato, ker ne živi po načelih Kristovih naukov. Tako je prišel Tolstoj v konflikt ne le s cerkvijo, marveč tudi s človeško družbo, živečo v državni obliki.

Toda razmerje cerkve in države do Tolstega je prišlo do izraza na razne načine. Cerkev se je Tolstega ustrašila in ga je obsodila. Država je pa morala priznati moralno moč in neoporečnost njegovih naukov in zato je mirno trpela, da je izpodkopavat njene temelje. Carski režim je imel dovolj moči in sredstev, da bi bil zavezal Tolstemu jeziku, toda manikalo mu je poguma.

Tako je bilo tudi pred 2000 leti. Pilat, predstavnik takratne državne moči, se ni ustrašil novih naukov in je hotel rešiti Krista. Toda takratna cerkev se je ustrašila Krista in je izposlovala, da je bil obsodjen na smrt. In da da svoji perfidnosti pravi pečat, je proglasila nesrečnega, po nedolžnem obsojenega reformatorja človeške družbe za boga, obenem je pa vzela njegove nauke, jih prikrila po svoje in skovala iz njih najmocnejše orožje v borbi proti pozitivnemu, zdravemu človeškemu razumu. Zmagala je podlost, triumfirali so farizeji in pismarji, v sve-

tišče kot simbol življenja po Kristovu naukih so se vrnil verizniki, ki jih je Krist z bičem izgnal iz njega. In ta gadja zalega še dandanašnji skruti svetišče človeškega duha s tem, da mu vsiljuje vso absurdno navlako krščanstva, ves zunanji pomp in kič, o katerem se Kristu niti sanjalo ni, ko je stopal kot fanatik pod križem na morišče in umrl za svoje ideje. Krist ni naročil svojim učencem, naj prirajo pompozne procesije z vojaško godbo, grmenjem topov in zvonjenjem po vseh cerkvah, on jih ni učil, naj širijo po svetovnih celih pohujšanje, nemoralnost in navajanje v nemoralno življenje, niti jim je dal mandata, da smejo kot pijavke izsesavati ljudi in jih tolažiti, da dobe nagrado za trpljenje na tem svetu po smrti. Vse to so si farizeji izmislili, da bi lahko na račun zapeljanih in nerazsodnih ljudi brezskrbno živeli.

Zanimiv proces na Dunaju

40.000 Din je vredna zakonska spodobnost moža! Tako je te dni razsodilo višje sodišče na Dunaju v nekem zelo delikatnem procesu.

Dunajsko občino oziroma tramvajsko družbo je tožil mestni stavbnik Anton G. Moža sta doleteli dve hudi nesreči. Mož se je dvakrat peljal s "ramvajem in obakrat se je pripetila nesreča. Prvič si je pretresel živce, drugič se je pa onesvestil. Tožil je občino in zahteval za bolečine, izgubljeni zaslužek in delno nesposobnost za delo 20.000 šilingov odškodnine, t. j. 160.000 Din. Toženeč je navajal, da je zaradi nesreče za vsako težje in napornejše delo nesposoben, da ima hudo živčno bolezen, tako da se trese po vsem životu, da ne more spati in da trpi na duševni depresiji. Posledica živčne bolezn je bila, da ni mogel izpolnjevati zakonskih dolžnosti.

Uprava cestne železnice je ugovarjala njegovim zahtevam češ, da ne gre za telesno, marveč za duševne muke, za katere pa ne more zahtevati odškodnine. Sodišče je bilo drugačnega mnenja. Obsodilo je občino na povračilo izgubljenega zaslužka v znesku 4883 šilingov in na 12.000 šilingov odškodnine za bolečine, zlasti za duševne, kajti mož da res ne more več izpolnjevati zakonskih dolžnosti.

Tramvajška družba je vložila priziv na višje sodišče. Druga instanca je znižala obtoženčve zahteve in je družbo obsodila samo na 2000 šilingov odškodnine. Toda G. se s tem ni zadovoljil in je zadevo gnal pred tretjo instanco. Višji sodni dvor je ugodil njegovi pritožbi in obsodil družbo, da mu mora plačati 5000 šilingov (40.000 Din) odškodnine. Sodišče je motiviralo obsodbo s tem, da povzroča nervoznost tudi telesne bolečine in da se možki ne počuti dobro, če ne more izpolnjevati zakonskih dolžnosti. Telesne in duševne bolečine se ne dajo ločiti.

DOR OGLAŠUJE, TA NAPREDIJE!

Slike za legitimacije izdeluje najhitreje fotograf Hugon Hübscher, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 25.

Stanovanje obstoječe iz dveh sob in kuhinje se odda s 1. decembrom. Poudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «December»/2202.

L. Mikuš Ljubljana, Mestni trg 13 popravila sveče, kape, odlično in solidno. Popravila se izvršujejo točno in solidno.

Zaganje drv z motorno žago. Uran Franc, Vilharjeva cesta. Telefon 28-20. 16-1

Stanovanje dveh sob, kuhinje in pritliklin, išče mirna uradniška družina. Vselitev takoj ali pozneje. Poudbe na upravo lista pod «Stanovanje»/2200.

Ekonom z večletno prakso, zmožen slovni nemškega jezika, išče službo na večjem posestvu ali graščini. Nastop 1. decembra. Poudbe na upravo lista pod «Ekonom»/2187

Ptičje kletke in kanarčke čistokrvne harcerje, najfinjši rolerji, kletke za samčke in valenje, praktično izdelane za čiščenje in krmiljenje razprodaja po zelo nizki ceni. Bohoričeva ul. 33. 2235

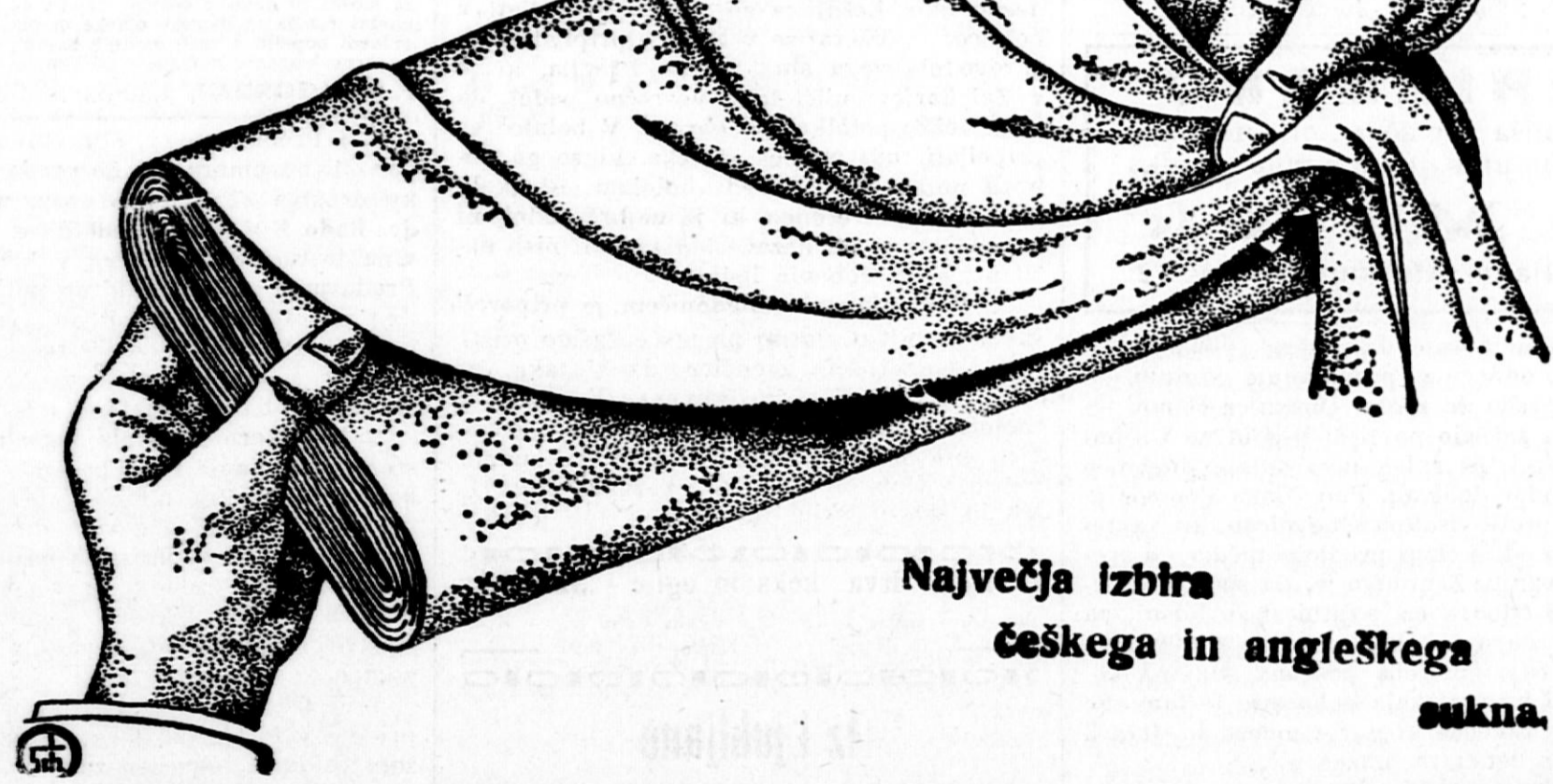
Strojepisna dela prevzame Christofov učni zavod proti nizki odškodnini. Poučuje tudi strojepisje; učna ura 4 Din. 2225

Damski plašč za srednjo žensko postavo, dobro ohranjen, se ugodno prodaja. Poudbe na upravo lista pod «Plašč»/2239

Telefonske in signalne naprave izvršuje po nizki ceni Sinkovič Karol. Ulica na grad 11, Ljubljana. 2244

Odlični šlezjski premoz in koks, promptno iz skladišča ter trboveljski premoz dobavlja Cebin, Wolfova 1, tel. 2756. 92/T

A. & E. Skabernè Ljubljana

Največja izbira češkega in angleškega sukna.

Zahvala.

Za številne pismene in ustmene izraze iskrenega sočutja povodno izgube naše srčno ljubljene mamice, stare mamice, sestre, tete in tašče, gospe

Antonije Žirovnik

se vsem najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni izreči vsem darovalcem krasnega cvetja in vsem onim, ki so našo nepozabno pokojnico v tako častnem številu spremlili na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi godbenemu in pevskemu društvu „Sloga“ za v srce segajoče petje in neumorno sviranje.

Bog plati!

V LJUBLJANI, 19. novembra 1928.

Globoko žalujoči ostali.

Najboljši liker za želočec je Zdravnik zelodca

Opremljeno sobo elegantno, z električno razsvetljavo in posebnim vhodom v centru mesta išče solidna gospodinja. Poudbe z navedbo cene na upravo lista pod «Mirno»/2240.

Šivilja začetrnica, išče službo v damskem salonu evr. gre šivat v trgovino. Nastopi lahko takoj ali kasneje. Poudbe na upravo lista pod «Dobro izurjena»/2218.

Trgovski pomočnik izurjen v delikatnosti in specijirski trgovini z večletno prakso, zmožen slov. in nemškega jezika. Išče službo. Poudbe na upravo «Slov. Naroda» pod «Dober prodajalec»/2230.

AR BAHOVEC PLANINKA 1830VIML 6A7

prenavlja čisti to osvčuje kri izboljša slabe urehavo slabotno delovanje čreves, naphovavanje, obolenja mokračne kisline, jeter, žolca in žolčni kamen. Vzpuhdjuje spetir izborno očiscuje pri arteriosklerozic — «PLANINKA» čaj je pristen v plombiranih paketiib po Din 20.— z napisom proizvajalca: L EKARNA BAHOVEC, Ljubljana Kongresni trg (Dobi se v vsih lekarnah)

POZOR! 2237 POZOR! Prva strokovna delavnica za popravilo galoš, snežnih čevljev in čevljev z gumijastim podplati naznanja, da se je preselila v sosedno poslopje Igriška ul. št. 2 (Gostilna Usenik). AVG. ŠKOF

Specijalna tovarna strojev za obdelavo lesa KLEIN & STIEFEL v Fuldi

Zastopnik: Peter Angelo, Ljubljana Gledališka ulica, 4/1. Specijaliteta: mizarški in kolarski stroji posamezni in v vsaki kombinaciji z vdelanimi elektromotorji (pogon brez iermena) kakor tudi vsi stroji za iermenski pogon.

Dolgotrjen kredit brez menične podlage Zahtevajte ponudbo ali brezplačni obisk zastopnika